

צא יריים לנשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

הרבנית גריינמן ע"ה סיפרה שכאשר הייתה אישה צעירה הסתיימה השואה. לא היה הרבה מידע על השואה, אבל היא קראה מה קרה שם, וזה ממש הטריף את דעתה. היא באה לבעלה הגר"ש גריינמן זצ"ל בשאלות קשות: איך יכול להיות כזה דבר נורא? "

בעלה, רבי שמריהו גריינמן זצ"ל הציע לה ללכת לדודו, מרן החזון איש זי"ע, כשהגיעו לביטו של החזו"א שמה הרבנית גריינמן את ראשה על השולחן ובכתה ובכתה, החזון איש לא אמר לה מילה ונתן לה לבכות כמה שהייתה צריכה.

ממשיכה הרבנית ומספרת:

לאחר שסיימתי לבכות התחלתי לשאול: איך זה יכול להיות? איך הקב"ה נתן לכאלה דברים נוראיים לקרות? החזון איש נתן לה לשאול הכל, בלי לעצור אותה. וכשסיימה, הוא אמר לה כך: "הקב"ה הוא מקסימום חסד ומקסימום רחמים". ואז החזון איש הגביה את קולו, דבר נדיר ביותר, ואמר לה באידיש: "און דוס איז חסד, און דוס איז רחמים - וזהו חסד וזהו רחמים". וכך הוא סיים את השיחה.

חכמתם ובינתכם

ר' שמעון שוואב סיפר, שמעם מה"חפץ חיים" ששאל:

כתוב בחז"ל שבמן אפשר היה לטעום כל טעם שבעולם. מה קרה אצל אדם שלא חשב בכלל, ולא כיוון לשום טעם?

אמר ה"חפץ חיים", כשלא חושבים אין כל טעם, שהמן הרי היה דבר רוחני, ודבר רוחני ללא מחשבה אין לו טעם.

המשיך ה"חפץ חיים", מה יכול להיות דבר טעים יותר מאשר דף גמרא?! אבל ללא מחשבה, אין כל ערך בישיבה ליד דף גמרא.

וכך גם יהיה בביאת המשיח, מי שציפה בכל מאודו לביאתו, יהיה לו טעם בביאת המשיח, אבל מי שלא ציפה, לא יהיה לו שום טעם שיבוא.

צריך סיון

באיזה מקרה אדם צריך במוצ"ש לחזור על שמונה עשרה כיון שאמר 'אתה חוננתנו'?

הגות שאבעס'

"חושך על פני תהום" זה גלות יוון. שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. (בראשית רבה ב', ד)

מדוע דרשו היוונים מעם ישראל "כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק בא-לוקי ישראל"? מה המיוחד בשור?

הנביא ישעיהו אמר: "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו". ההבדל בין חמור לשור הוא: שחמור אף פעם לא רואה את הבעלים אלא רק את האבוס. הוא רואה אוכל ומיד אומר: בוא נאכל... אין לו השגה מי נתן לו את האוכל. לעומתו, אצל השור יש הבנה שאם יש כאן אוכל, משהו שם את זה כאן... ולכן "ידע שור קונוה", היוונים רצו להזקיע את האמונה שיש לנו בורא שהוא מצוי ומשגיח, והלא ישראל הם כמו השור - יודעים מי הוא המשגיח ששם ונותן את האוכל, מה עושים היוונים? מנסים לשבש את ההכרה הזו ולבטל מתודעתנו את יכולת ההבחנה, להפוך אותנו לחמור שמאמין שהאוכל הגיע מאליו כאילו ח"ו אין מנהיג לבירה, ולכן גזרו 'כתבו לכם על קרן השור...'. לא הייתה להם בעיה שנשאר על אדמתנו ונמשיך להתנהל כרגיל בכל תחומי החיים שאינם קשורים בדת ישראל, המלחמה שלהם הייתה במה שמורה על ייחודו של עם ישראל, ואחד הדברים המרכזיים שמורים על ייחודו של עם"י זה האמונה בהשגחה פרטית.

ההכרה בנס חנוכה מחייבת אותנו 'בימים ההם בזמן הזה', לדחות את שיטת יוון מכל וכל, לא להיכנע לגישת היוונים, ולחזק את האמונה בהשגחה פרטית שמצויה בכל צעד ושעל בחיינו.

השגחה פרטית פירושה, ששום דבר לא קרה במקרה, לא קרה בטעות, כל מה שקורה, הכל הכל בהשגחה מדויקת מאיתו יתברך ואין שום דבר שקורה כאן בעולם בלי שד' כיוון אותו במדויק.

ביום חמישי שעבר התבשרנו בבשורה הקשה על הירצחה של בת דודתי הצדקת בידי מרצחים שפלים ימ"ש בבנייה לירושלים תשעה חודשים אחרי שזכתה להיכנס לחופה עם בן עליה מופלג, השבר והכאב של משפחות שלמות, הינו נורא ואיום, אך יחד עם זה שמענו את האמונה הפשוטה והאיתנה שיצאה מפייהם, שהכל נעשה בהשגחה פרטית ומדוקדקת מאב רחמן.

זכרתי אז באסון הנורא של משפחת פלאי, שהמתינו לאוטובוס בתחנה שאף פעם לא המתינו בה וגם הפעם לא תכננו להגיע אליה אך ברגע האחרון החליטו לנסות הפעם את התחנה הזו ושם מצאו הילדים הקדושים את מותם, זה לא היה טעות או פשלה, זה היה כי כך גזרה חכמתו יתברך.

ולכן מן הראוי בזמן של הסתר פנים כה קשה להדליק בתוכנו את הנר של האמונה הפשוטה, וכפי שדרש הג"ר מאיר שפירא זצ"ל על המשנה בשבת "שלושה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר", שבערב יום שכולו שבת - ערב הגאולה, עלינו להדליק את הנר של האמונה ולהבין שהכל נעשה בהשגחה מדויקת ומדוקדקת מאיתו יתברך.

וכאשר אנו מפנימים שהקב"ה הוא זה שנתן רשות למשחית להשחית, ורצונו יתברך הוא שנשמע את קולו שקורא לנו לשוב אליו, אנחנו מבינים שהתפקיד שלנו הוא לא לנקום את נקמתנו מהאומה הרשעה, אלא רק לחזור לקשר נכון וקרוב עם ד' יתברך.

בלוויה רווית הכאב והדמעות נישאו הספדים שעוררו וזעזעו כל לב, אך לא דיברו כלל וכלל על המרצחים הארויים, לא דיברו על נקמה, אלא רק על קבלת האסון הנורא באמונה תמימה ופשוטה, ובן דודי הצדיק שהתבשר זמן מועט לפני כן שהוא אב שכול, אף עמד והכריז ש'עלינו להאמין שכי' שהוא התבשר פתאום בבשורה הנוראה והאיומה, כשרגע לפני עולמו היה שלו ורגוע, כך עלינו להאמין שפתאום יבוא אל היכלו... פתאום יגיע משיח, פתאום יהיה תחיית המתים'

קשה מאד לראות את האומה השפלה הזו מסתובבת ברחובותינו בלי כל פחד ואימה, מתוך הרגשה שהם החזקים ואנחנו החלשים, והדחף הטבעי הוא 'להראות להם מה זה', להראות למרצחים האלה מהו כוחנו ועוצם ידינו, וגם אם אין לי באמת אפשרות להטעים אותם מנחת זרועי, לפחות אני יקלל אותם בפי ובליבי....

אבל כפי שכתבנו, זה שקר!! שקר מוחלט!! 'קל נקמות ד' קל נקמות הופיע' - בורא עולם הוא בעל הנקמות ובעל הנחמות, והוא זה שינקום בחיות הפרא הללו על הייסורים שהסבו לבניו, התפקיד שלנו הוא להבין שד' מדבר אלינו, הוא דיבר אלינו בכל החודשיים האחרונים ודיבר אלינו שוב בקול גדול כשנטל מאיתנו קרבנות ציבור מרוממים וקדושים כאלו, ואין לו חלילה רצון להגביר את קולו ולייסר אותנו עוד, אלא הוא מחכה שכבר בניו ונפנים את המסר שהוא מחכה לנו ונשוב לחסות בצל כנפיו.

ר' לוי יצחק מברדיצ'ב זצ"ל שאל, מדוע מכונים בניו של מתתיהו חלשים? הרי היו ידועים הם כגיבורים גדולים? וענה: החשמונאים בצדקתם הרבה לא סמכו על כוחם כלל, אלא, בטחו בה' ובחסדיו הרבים והאמינו כי ברצונו ימסור בידם את ממלכת יוון האדירה. וזו כוונת התפילה: מסרת גיבורים - הבוטחים בכוחם, ביד חלשים - שאינם בוטחים בכוחם אלא בה'.

התפקיד שלנו הוא להסכים להיות חלשים, להסכים להסתכל למציאות בעיניים ולהבין שאנחנו בגלות ביד האכזריים שבאומות, שאנחנו בתקופה שגדולי התנאים אמרו עליה 'ייתי ולא אחמיניה' ולהיכנע לרצון הבורא! לקבל את גזרותיו באהבה ולהאמין שבקרוב ממש זכה שפתאום יבוא אל היכלו ואז זכה למסרת גיבורים ביד חלשים' כשד' ינקום את נקמתנו מהרשעים.

אבל, להסכים להיות חלש אפשר רק אם אני מאמין שד' בצד שלי, כי אם אני לא מאמין שד' בצד שלי ומחפש את טובתי, אין לי אפשרות להסכים להיות חלש, כי אם אהיה חלש מי ידאג לי, ורק כשאני מאמין באמת שד' בצד שלי ודואג שיהיה לי הכי טוב, אני מוכן להרפות ולקבל את המציאות כפי שהיא.

יתן ד' שמחה לתת בו אמון מוחלט ולהיכנע לגמרי לרצונו!

מעשה שהיה

שולי גלימתו של החוקר הפרטי דרמין ליחכו את אדמת היער בעת שהתכופף לסקור מקרוב את הממצאים. מעליו עמד עוזרו הנאמן מרלו והתבונן בו בריכוז. לאחר מספר דקות התרומם דרמין, הסיר את הכפפות ואמר למרלו: "חוששני שמי שפגע במטעים הוא אחז מבני משפחתך."

החוקר המהולל הוזמן על ידי משפחת אנדרסון בעקבות תקיפות חוזרות ונשנות במטעי הפרי שלהם. מדי כמה לילות הייתה יד נעלמת מקצצת בנטיעות הפרדסים ומחוללת נזק רב למטעים. חמשת האחים אנדרסון ירשו את אימפריית הפרי מאביהם והיו אחראים על נתח נכבד משוק הפירות במדינה. העסק המשפחתי התנהל ללא דופי, עד שהתחילו הנזקים.

האחים היו אובדי עצות. שטחי המטעים השתרעו על פני קילומטרים רבים, והיה זה בלתי אפשרי להציב שמירה במקומות רבים במקביל. כמה גברתנים נשכרו כדי לפטרל על סוסיהם, אך לא הצליחו לשים את ידיהם על המשחתת המסתורי. כאשר כלו כל הקיצין הם שלחו מברק בהול לדרמין, החוקר הפרטי המפורסם, כדי שיאתר את מקור הצרה.

"למה אתה חושב שזו עבודה פנימית, דרמין?" שאל מרלו בעודו מכניס את הכפפות לכיס האופק. **דרמין העיף מבט אל האופק והשיב: "המעקבות שנתרו בשטח ניכר שמי שנכנס לבצע את המעשים מכיר את המטעים ככף ידו ומנווט בהם בביטחון רב. עכשיו רק נותר לנו לברר מי ולמה."**

השניים רכבו בזריזות חזרה העירה אל אחוזת האנדרסונים, קמפוס מפואר בן מספר בתים רחבי ידיים טובלים בגינות ירק מטופחות. דרמין קבע את מושבו בחדר ההסבה אל הבניין המרכזי וביקש לדבר עם כל אח ביחידות. ראשון נכנס האח הבכור, פיטר אנדרסון, שהתיישב בפנים טרודות על כורסת עור גדולה.

"ובכן פיטר", פתח החוקר, "יש לך אולי רעיון מי יכול היה לפגוע במטעים?"

פיטר נעץ את מבטו בפני הבלש והחל לדבר: "לפני כמה חודשים החלטתי לקנות את חלקם של אחיי ולהפוך לבעל השליטה היחיד במטעים. שלושה מאחיי מסכימים לרעיון עקרונית, אבל אחי הצעיר ביותר, צ'סטר, התנגד לכך מהרגע הראשון. הוא מתייחס לטרפוד העסקה הזו כמשימת חייו. הוא שוחח יום יום עם האחים האחרים והסביר להם כמה הרעיון גרוע. אני חושד שכרגע הוא מנסה למנוע ממני את רכישת העסק. יכול להיות שהוא חושב שהטריקים הזולים האלה ישפיעו עליי. בשום פנים ואופן לא!" צעק פיטר והטיח את גארפו בשולחן קפה קטן.

דרמין הנהן והמשיך להזמין את יתר האחים. אף אחד מהם לא נידב מידע קונקרטי ושימיש, עד שהגיע האח הצעיר, צ'סטר.

צ'סטר היה בחור כבן 30 בעל מבט ערמומי וזיק מרצד בעיניים. דבר ראשון הוא האשים את פיטר בכך שהחוסן המשפחתי לא מעניין אותו והוא דואג רק לאינטרסים האישיים שלו. בהמשך אמר שיש ברשותו רשימת חשודים, החל מחיות בר ועד לגברתנים השומרים שפיטר שכר את שירותיהם. דרמין ראיין גם את ראש השומרים, בחור מגודל, משופם, רחב וקירח למשעי בשם סלאמה. השומר טען שהאשמה כזו פוגעת בו באופן אישי, הוא אדם בעל מוניטין מכובד והדבר היחיד שהוא עושה הוא לשמור על השדות, לדבריו.

בהמשך הערב ביקש דרמין ממרלו לכנס את כל בני המשפחה אל שולחן ההסבה. מרלו עשה כך, ואז פנה דרמין לכל בני המשפחה ואמר: "אחרי חקירה ארוכה ונמרצת שניהלנו במהלך היום, עדיין לא גילינו את זהות המבצע. לכן אני חושש שאין לי מנוס אלא לשתף אתכם בממצאים שברשותי, ולהמשיך את החקירה מאותה נקודה". דממה בשלכה בחלל, ורק קול תקתוק האורלוגין העתיק הפך אותה בקצב מונוטוני.

"החשוד במעשה הוא בוודאות בן משפחת אנדרסון", אמר דרמין בעודו נועץ מבטו בסובבים. **הדממה העמיקה, הנוכחים הביטו בפנים חתומות זה בזה וניסו לזהות תגובה מסגירה. דרמין המשיך: "אמנם המשחתת פעל בחוכמה, אבל הוא טעה בפרט אחד קטן. באחד המטעים מצאתי גפרור אחד שלא דלק, ואתם בוודאי מבינים את פירוש הדבר. בני משפחת אנדרסון משתמשים בגפרורים מייצור עצמי, כך סיפרתם לי היום, כשהדלקתי את מקטרתני ונזקקתי לגפרור. האורך והעובי של הגפרורים שאתם מייצרים שונים לחלוטין מהגודל סטנדרטי. עכשיו כולכם שותפים לסוד, ונוכל להתקדם."**

בנקודה זו פיטר כבר לא הצליח לעצור בעצמו: "בן נעוות המרדות", הוא צעק לעבר צ'סטר. הוא נעמד בתנועה חדה והעיף את כיסאו אל הרצפה בקול רעש גדול. "זה המפעל המשפחתי שלנו! בגלל גחמות אתה רוצה לשרוף אותו?" צ'סטר לא נשאר חייב: "בדיוק! זה המפעל המשפחתי שלנו, למה אתה משתלט עליו?" שאר האחים הצטרפו למהומת הצעקות.

קול פעמון חד קטע את האנדרלמוסיה. "אבא?" שאל פיטר בתמיהה. בצד השני של החדר עמד מר אלבוס אנדרסון הקשיש בכבודו ובעצמו. "אני הוא האנדרסון שאתם מחפשים. אני כבר הרבה שנים לא מושקע בעסקי, אך אני מושקע בכם. אני רואה שהתככים והמזימות מורידים את המורשת שלנו ביגון שאולה. ידעתי שהמילים שלי לא ישפיעו עליכם, הרי מה הקשיש הזה מבין? זו הסיבה לכך שגרמתי לנזקים. סיפרתי על כך לדרמין מיד כשהגיע. עשיתי כל זאת כדי להציל אתכם מעצמכם". הוא הניח תיק על השולחן. "הנה הכסף, עלות כל הנזקים שנגרמו. נזק לרכוש קל לתקן, אבל נזק שיפרק את המשפחה, קשה מאוד לתקן!"

האחים השפילו את מבטם וכבשו אותם בקרקע, הם ידעו היטב עד כמה צודק אביהם בדבריו וקמו בבושה מהמקום. צ'סטר ופיטר לחצו ידיים בהשלמה.

לעיתים נאחזו מקבלים מכה כואבת. אך לפני שנתחיל ללכועו ונחפש אשמים, כדאי להתחזק ולהבין מדוע הגיעה אלנו המכה הזאת. אם נדע לפשפש במעשינו, לחקור את דרכנו ולהבין את המסרים שאנו מקבלים, הכול כבר ייראה אחרת.

תפילה

מה טובו

בתוך פסוקי 'מה טובו' אומרים 'פסוק' שאינו קיים: 'ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני ה' עושי'. זה בנוי על הפס' בתהלים (צ"ה ו') 'ואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושו', ושינוי מלשון רבים ללשון יחיד [בדומה לפסוקים האחרים כאן שכתובים בלשון יחיד].

והלב תמה: מדוע שינו את לשון הפסוק?

משמע שרצו להדגיש את החשיבות והיקר של עבודת כל יחיד ויחיד בפני עצמו, בית הכנסת מיועד לתפילת הצבור המתכנסים יחד, אך עם זאת, אתה לא 'נבלע' בתוך כולם ומאבד את זהותך האישית, יש לך את אופן העבודה האישית שלך לפני ה', והוא מחכה לך!

שונה הלכות

הזרחתם על נזולי התורה להתחוק בהלכות שבת, ותמקד ב"נ בשבועות הקדושים בהלכות אלו לזכות עמי"

מעשה שהיה בערו"ט, אוטובוס נהוג בידי נהג שאינו יהודי, יצא מעיר חרדית לעיר אחרת, אלא שהתאחר משום מה בנסיעתו ונוצר מצב שלא יגיע ליעדו ביו"ט.

הנוסעים שלא ידעו את נפשם, רצו להציע להיכנס לעיר אחרת לחוג את החג, אולם אחרים טענו שאולי מותר להמשיך בנסיעה, אחד הנוסעים התקשר למורה הוראה אשר פסק שהנהיג יכול להמשיך בנסיעתו.

הנימוקים של הרב היו:

א. מצד המלאכה, הרי הנסיעה עצמה היא מבעיר, שהותר ביו"ט לצורך יו"ט [אף שלא לצורך אוכל נפש], ואין לך צורך יו"ט גדול מזה - לא להישאר בדרך או לשבות בעיר אחרת באין להם שום מקום מסודר לישון ולאכול. וא"כ כ"ש שמותר אמירה לנכרי בזה. ואף שיש איסורים נוספים כמו שניי לוח המחוננים ומדידת הדלק והק"מ, הרי זה לצורך הנהג והנסיעה עצמה שהיא צורך הנוסעים מתבצעת על ידי ההבערה שהיא מותרת כנ"ל, ומותר לומר לנכרי לעשות המלאכה אף שע"ז עושה מלאכות נוספות לצורך עצמו.

ב. נשאר לזון מצד איסור תחומין, שאם יהיו במרחק 2 ק"מ מהעיר בשקיעה הרי לא יוכלו לצאת בתוך העיר כלי ויצטרפו להישאר באוטובוס. ולזה יש לצדד כיון שאינו אלא מדרבנן, יש להקל אם יגיעו לעיר בתוך בין השמשות [דהיינו 13.5 דק' מהשקיעה]. בצירוף שיטת ר"ת שביה"ש עדיין יום.

מה אתם הייתם פוסקים?

ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, אומר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמתוק להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה

מה החיסרון בכך שביקש יעקב לישב בשלוה? מדוע היה לקב"ה כביכול טענה עליו ומדוע הקפיץ עליו את רוגזו של יוסף?

אומר ר' ירוחם: עולם הזה הוא עולם מלא קשיים ועיכובים. עולם המלא 'רוגז'. מצב של בלעדיו "רוגזו של יוסף", הרי זה כבר בחינה של עוה"ב.

המדרש מביא משל נאה לעניין: התבן, הקש והמוץ רבו זה עם זה. זה אומר בשבילי דורע השדה, וזה אומר בשבילי דורע השדה. אמרו החיטים, בואו נחכה עד שנגיע לגורן, ונדע בשביל מי דורע השדה. הגיעו לגורן, והחל בעל הבית לזרות את החיטה – הלך המוץ ברוח. נטל בעל הבית את התבן והשליכו על הארץ, ונטל את הקש ושרפו. אבל את החיטים נטל וערם לערמות, וכל מי שרואה אותו, מנשקו", החיטים שורדות עד סוף התהליך, ורק מי ששודר מגיע אל התכלית. הגרגיר לא יכול להגיע אל תכליתו – אל שולחן האדם, אם הוא לא עובר את כל תהליך הביורור הקשה.

העוה"ז הוא נווה התלאות, ועל האדם לקבל באהבה ובהכנעה את הקשיים, וכפי שהיה החפץ חיים אומר שייסורים שבאים על האדם צריך לקבלם בכבוד ראש, והבוטע בייסורים דומה בעיני לאסיר שמוליכין אותו כבול בשלשלאות ברזל ורוצה להסירן מעליו, וכל מה שמסובב ומנסה להיחלץ מכבליו בכוח, הרי הוא רק מזיק לעצמו והשרשאות מוסיפות וחותכות בבשרו.